

شبکه‌های اجتماعی علمی

مبانی، مفاهیم و کاربردها

علی شرفی

دکترای مدیریت اطلاعات و دانش، دانشگاه تهران

علیرضا نوروزی

دانشیار دانشگاه تهران

محمدرضا اسمعیلی گیوی

استادیار دانشگاه تهران

سرشناسه	: شرفی، علی، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور	: شبکه‌های اجتماعی علمی: مبانی، مفاهیم و کاربردها / علی شرفی، علیرضا نوروزی، محمدرضا اسمعیلی گیوی
مشخصات نشر	: تهران: چاپار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۶-۱۹۲-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۳۸-۲۲۱.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: شبکه‌های اجتماعی پیوسته.
موضوع	: Online social networks
موضوع	: شبکه‌های اجتماعی پیوسته -- ایران.
موضوع	: Online social networks -- Iran
موضوع	: علوم -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: Science -- Social aspects
موضوع	: علوم -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: Science -- Iran -- Social aspects
شناسه افزوده	: نوروزی، علیرضا، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده	: اسمعیلی گیوی، محمدرضا، ۱۳۶۲-
رده‌بندی کنگره	: HMV۴۲
رده‌بندی دیوپی	: ۰۰۶/۷۵۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۳۳۴۸۲

تهران: ۸۸۸۹۹۶۸۰ - ۰۹۱۲۱۹۶۰۲۱۴

شبکه‌های اجتماعی علمی: مبانی، مفاهیم و کاربردها

علی شرفی، علیرضا نوروزی و محمدرضا اسمعیلی گیوی

چاپ اول: ۱۴۰۰ شمارگان: ۵۰۰

صفحه‌آرایی: کلینیک اطلاعات ایران

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۶-۱۹۲-۷ ISBN 978-600-276-192-7

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول. شبکه. شبکه‌های اجتماعی، انواع و مزایای آن
۱۳	مقدمه
۱۴	شبکه
۱۵	نظریه شبکه
۱۶	اصول شبکه
۱۸	کارکردهای شبکه
۲۰	انواع شبکه
۲۱	شبکه‌های اجتماعی
۲۳	تاریخچه شبکه‌های اجتماعی در ایران و جهان
۲۸	تعریف شبکه‌های اجتماعی
۲۹	ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی
۳۵	اهمیت و کارکردهای شبکه‌های اجتماعی
۳۹	رویکردهای شبکه‌های اجتماعی
۴۱	عوامل رشد شبکه‌های اجتماعی
۴۷	مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی
۵۰	چالش‌ها، معایب و مشکلات استفاده از شبکه‌های اجتماعی
۵۵	انواع شبکه‌های اجتماعی
۵۷	شبکه‌های اجتماعی مجازی
۵۷	شبکه‌های اجتماعی غیرمجازی
۵۸	شبکه‌های اجتماعی عمومی
۵۸	شبکه‌های اجتماعی تخصصی

۵۹	کاربرد شبکه‌های اجتماعی
۶۷	چهارچوب تحلیلی شبکه‌های اجتماعی
۶۹	نتیجه‌گیری
۷۳	فصل دوم. اجتماع علمی
۷۳	مقدمه
۷۴	اجتماع علمی
۸۲	تاریخچه اجتماع علمی
۸۳	تعریف اجتماع علمی
۸۵	معیارهای جامعه علمی
۸۷	کارکردهای اجتماعات علمی
۹۰	اجزا و عناصر اجتماعات علمی
۹۷	انواع اجتماعات علمی
۱۰۱	موانع شکل‌گیری اجتماعات علمی
۱۰۲	چهارچوب تحلیلی اجتماع علمی
۱۰۴	نتیجه‌گیری
۱۰۷	فصل سوم. شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۰۷	مقدمه
۱۰۸	شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۰۹	تعریف شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۱۰	تاریخچه شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۱۳	تاریخچه شبکه‌های اجتماعی علمی در ایران
۱۲۲	تاریخچه شبکه‌های اجتماعی علمی در جهان
۱۳۰	اهمیت و اهداف شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۳۳	قابلیت‌های شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۳۷	کاربرد شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۴۸	مزایای شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۵۳	معایب شبکه‌های اجتماعی علمی
۱۵۶	چهارچوب تحلیلی شبکه‌های اجتماعی علمی

نتیجه‌گیری	۱۵۸
فصل چهارم. مرور مطالعات در زمینه شبکه‌های اجتماعی علمی	۱۶۱
مقدمه	۱۶۱
مطالعات انجام شده در داخل کشور	۱۶۱
موضوعات مطالعات انجام شده شبکه‌های اجتماعی علمی در ایران	۱۷۷
جمع‌بندی نتایج مطالعات داخل کشور	۱۷۹
مطالعات انجام شده در خارج از کشور	۱۸۳
موضوعات مطالعات انجام شده شبکه‌های اجتماعی در خارج	۱۸۸
جمع‌بندی نتایج مطالعات خارج از کشور	۱۸۹
نتیجه‌گیری کلی	۱۹۱
فصل پنجم. مؤلفه‌های شبکه‌های اجتماعی علمی	۱۹۷
مقدمه	۱۹۷
یادگیری	۱۹۹
فرهنگ	۲۰۰
ویژگی‌های فردی	۲۰۳
مسائل حقوقی	۲۰۵
عملکرد علمی	۲۰۷
ارتباطات	۲۰۹
فناوری	۲۱۰
مدیریت	۲۱۳
سخن پایانی	۲۱۴
فهرست منابع	۲۲۱
الف. فارسی	۲۲۱
ب. انگلیسی	۲۳۸
واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۲۴۵
واژه‌نامه فارسی به انگلیسی	۲۶۵
نمایه	۲۸۷

بیشگفتار

گسترش استفاده از رسانه‌های اجتماعی در عرصه‌های مختلف زندگی بشر، زمینه ظهور اینترنت و برقراری اتصالات شبکه‌ای را برای مردم فراهم کرد. با گسترش اینترنت و فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، و استفاده روزافزون از آنها، زمینه برای ظهور وب ۲ و فناوری‌های آن مثل شبکه‌های اجتماعی مجازی فراهم شد و مردم گرایش زیادی به استفاده از این فناوری‌ها و شبکه‌ها در سطوح مختلف زندگی اجتماعی خود پیدا کردند و بیشتر کارهای ارتباطی روزمره خود را با آنها انجام می‌دهند. به طوری که استفاده بیشتر از آنها در فضاهای عمومی، زمینه ورود آنها به عرصه‌های علمی و آموزشی را فراهم کرد و جوامع علمی نیز گرایش زیادی به استفاده از آنها برای تحقق اهداف علمی خود پیدا کردند.

استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی عمومی در محیط‌های علمی، جوامع علمی را بر آن داشت تا برای برآوردن نیازهای اطلاعاتی، علمی و پژوهشی خود دست به ایجاد شبکه‌های اجتماعی علمی تخصصی بزنند. شبکه‌های اجتماعی علمی یکی از ابزارهای اطلاعاتی قدرتمند برای کسب، تولید، ذخیره، سازماندهی، انتقال، اشاعه، تسهیم و استفاده از اطلاعات و دانش میان کنشگران علمی در حوزه‌های مختلف هستند که پس از ظهور،

با استقبال روزافزون جوامع علمی برای برقراری ارتباط و تعامل آسان‌تر با یکدیگر در سراسر جهان بدون محدودیت‌های زمانی و مکانی مواجه شدند.

شبکه‌های اجتماعی علمی تأثیر زیادی بر ارتباطات، تعاملات، همکاری‌ها، عملکردها، فعالیت‌ها، ارزیابی‌ها، تحلیل‌ها، گفتگوها، تفسیرها، نقدها، مباحثه‌ها و مفاهیم‌های علمی دارند و دارای مفاهیم، مؤلفه‌ها، کاربردها، مزایا، معایب، ویژگی‌ها و انواع مختلفی هستند که در این کتاب به تشریح آنها پرداخته می‌شود.

این کتاب برای متخصصان رشته‌های گوناگون که به نوعی با فناوری‌های شبکه‌های اجتماعی به ویژه شبکه‌های اجتماعی علمی سروکار دارند، مفید خواهد بود. مخاطبان اصلی این کتاب جوامع علمی در زمینه‌ها و حوزه‌های مختلف علمی به ویژه در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و علم اطلاعات و دانش‌شناسی هستند. کتاب حاضر شامل پنج فصل است که در آنها به مبانی، مفاهیم و کاربردهای شبکه، اجتماع علمی، شبکه‌های اجتماعی، و شبکه‌های اجتماعی علمی پرداخته شده است.

نویسندگان سعی کرده‌اند که تا حد امکان به منابع مورد استفاده، استناد داده شود و متنی روان پیش روی خوانندگان قرار گیرد. چنانچه خوانندگان محترم مواردی از نقص مشاهده کردند، آن را به اطلاع نگارندگان برسانند، با گوش جان پذیرا خواهیم بود.

در خاتمه نگارندگان بر خود فرض می‌دانند از زحمات کسانی که در به ثمر رساندن این متن سهم بوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایند. از جناب آقای موسی محمدی مدیر نشر چاپار برای چاپ و نشر کتاب سپاسگزاری می‌شود.